

Tillegg til og revisjon av høringsuttalelse fra Fortidsminneforeningens Vestfold avdeling til revidert kommunedelplan for Larvik sentrum. Vår dato 4.05.2006

Det reviderte forslaget til kommunedelplan for Larvik er etter vår oppfatning fremdeles så omfattende og komplisert at vi har funnet det nødvendig å gå gjennom vår egen uttalelse i etterkant og bearbeide innspillet bedre. Å sette av tilstrekkelig tid i utgangspunktet har ikke vært mulig. Vi regner med at denne reviderte tilleggsuttalelsen vil være enklere å forholde seg til:

På den ene siden fremheves det at planforslaget er grovmasket og mer et strategisk grunnlagsdokument. Planens tilknyttede bestemmelser er holdt på et detaljeringsnivå som ellers nyttes i reguleringsplaner. Slike detaljerte krav benyttes for et formidabelt stort plan-område. Leser man disse innbyrdes avvikende hensiktsformuleringene og bestemmelsene i planforslaget i sammenheng, blir det noe uklart hva kommunen egentlig ønsker å oppnå med dette planforslaget. Vi tror mange som er berørt av planforslaget egentlig er svært usikre på hvilke konsekvenser denne planen egentlig har. Vi mener det er uheldig om planen på den ene siden utgir seg for å være et strategisk grunnlagsdokument og samtidig har en svært høy detaljeringsgrad som gir hjemmel for godkjenning av byggetiltak og atpåtill setter lovlig vedtatte reguleringsplaner til side. Dette berører den enkelte innbyggers rettssikkerhet. Da bør planforslaget også være lett tilgjengelig for folk flest og ikke legge opp til svært kompliserte funksjoner.

Planforslaget er etter vår oppfatning, sett som helhet, uklart og gir uttrykk for at planen hjemler mer enn den i virkeligheten gjør. Vi betviler at det finnes hjemmel til å pålegge grunneiere bevaringsbestemmelser "etter hvert som verneverdiene avdekkes – uavhengig av forutgående prosess.

I utgangspunktet skal kommuneplanen inklusive kommuneplanens arealdel være en overordnet og enklere plantype som skal gi generelle føringer for arealbruk og utvikling. Den 21.04.1989 vedtok Stortinget en endring av Plan og bygningsloven som gjorde det mulig for kommunestyret å vedta detaljerte bestemmelser også i kommuneplanens arealdel. Det innebærer at arealdelen kan gis en virkning nær opp til reguleringsplan slik at tiltak kan iverksettes med hjemmel i arealdelen. Kommuneplanen som sådan kan ikke gis virkning som reguleringsplan, denne effekten/rettsvirkningen kan bare oppnås gjennom kommuneplanens arealdel. All den tid en slik detaljert arealdel ikke er gjenstand for den samme grundige demokratiske prosessen i forhold til berørte grunneiere som en reguleringsplan, sier det seg selv at det vil være uforsvarlig og udemokratisk å vedta en slik plan om den ikke er klar og lett å forstå. At den høye detaljeringsgraden i dette tilfelle omfatter svært store arealer med mange berørte grunneiere og mange kompliserte interesser, innebærer at vi mener det vil være uforsvarlig å vedta denne kommunedelplanen slik den er lagt frem. Vi stiller spørsmål ved om dette planforslaget er fremstilt formelt riktig, på en måte som gir reell lovhjemmel for de mange detaljerte bestemmelsene planforslaget hevder å ha knyttet til seg. Er det slik vil planforslaget skape den totale forvirring om det blir vedtatt.

Tegnforklaringen inneholder ikke kategorien Byggeområde og de mange oppramsede underformålene holder seg kanskje innefor rammen av annet ledd, men de er ikke riktig fremsstilt / hjemlet i arealbrukskategoriene. Arealbrukskategoriene fremkommer bare i planbestemmelsene. Det er altså ikke lesbar overenstemmelse mellom kartet og bestemmelsene. Man må med andre ord være vel bevandret i Plan og bygningsloven for å forstå i hvilke arealbrukskategorier de forskjellige underformålene er hjemlet. Av navnet på kartbladet

fremgår det heller ikke at det er et arealbrukskart som er lagt ut tilhøring. Følgelig oppfattes det som et slags temakart for arealbruk.

Sett fra denne synsvinkelen vil dette planforslaget undergrave respekten for Plan og bygningsloven, for kommunen som plan og byggesaksmyndighet og påføre politikere og innbyggere en endeløs rekke konfliktsaker. Plan og bygningslovens § 20-4 første ledd krever at arealdelen i nødvendig utstrekning skal angi de 6 lovlige arealbrukskategoriene. Disse kan utdypes innenfor rammen av § 20-4 annet ledd. Larvik kommune har utelatt §20-4 første ledd og gått rett på § 20-4 annet ledd. Følgelig kan vi ikke forstå at planforslaget er korrekt fremstilt og følgen må være at planen oppfattes – i hvert fall av folk flest, ikke som et arealplanforslag, men en slags temaplan for arealbruk.

Vi vil anbefale kommunen å lage verne delen av kommunedelplanen slik slik Riksantikvaren anbefaler i sin rådgivningstjeneste for kommunene::

http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Rad_og_veiledning/For_kommunene/?module=Articles;action=Article.publicShow;ID=2594

”Dersom kommunen gjennom arealdelen vil sikre kulturminner og kulturmiljøer, må områdene vises som båndlagte områder i kommuneplanens arealdel – som i neste omgang sikres gjennom regulering eller fredning.”

Slik dette planforslaget nå fremstår virker det mer ryddig enn det forrige, men beklageligvis lar det seg neppe gjøre å rydde tilfredsstillende opp i denne planen. Det beste og det eneste som ivaretar innbyggernes rettsikkerhet, sikrer større forutsigbarhet og en effektiv bevaring av kulturminner i Larvik, vil være å legge dette planforslaget dødt og begynne på nytt med helt andre ambisjoner og vyer som grunnlag.

Fargebruken på kartet er så lik de forskjellige formålene i mellom, at de forveksles og det er så å si umulig å feste blikket og opprettholde hukommelsen fra tegnforklaring til kart. Kartet er dermed i en viss grad uleselig og høringsinstansene kan umulig vite hva de stilles overfor.

Det ville vel vært naturlig å bruke hovedformålet byggeområde på kartet, i symbolforklaringen og bestemmelsene. Det finnes formål på kartet som normalt ville plasseres under et slikt hovedformål, men det er ikke vist på kartet/symbolforklaringen. Dermed er det ikke mulig for folk flest å se konsekvensen av kartet og bestemmelsene. Bør bringes inn for sivilombudsmannen dersom den vedtas slik, da det blir umulig eller vanskelig for innbyggerne å forstå konsekvensen av et forslag som berører den enkelte innbygger.

Gjennomgang av bestemmelser og retningslinjer:

3.7 For bygg og anlegg av antikvarisk verdi skal de samme bestemmelser gjelde som for Bygeområde formål spesialområde

Bestemmelsen vil medføre konflikter og uhjemlet vilkårlig saksbehandling. Bestemmelsen reiser en del spørsmål. Hvilken kompetent etat skal avgjøre om en uregulert bygning har antikvarisk verdi? Hvordan skal en eier kunne klage en slik vurdering dersom han er uenig. Her vil det jo ikke foreligge enkeltvedtak, bare vurderinger, men med store praktiske konsekvenser for eier. Bestemmelsen må fjernes da den utfordrer rettsikkerheten og gir kommunen uhjemlet adgang til pålegg. Det bør være tilstrekkelig å vurdere regulering til spesialområde for bevaring i slike tilfelle. Det gir tiltakshaver tilstrekkelig rettssikkerhet. Bør bringes inn for sivilombudsmannen dersom den vedtas slik. Det bør i stedet inngå en bestemmelse som krever vurdering av igangsettelse av bevaringsreguleringssak når det

forekommer bygninger av antikvarisk verdi. Kommuneplanens manglende krav om varsling av berørte burde være nok til å avstå fra en slik bestemmelse.

9.2 Deling av eiendommer, sammenføring av eiendommer og fradeling av bebygde tomter innenfor område avsatt til kulturmiljø tillates ikke.

På plankartet er kun Treschows områder avsatt til den merkelige bruken av betegnelsen ”kulturmiljø”. Er ikke resten av Langestrand et kulturmiljø? Treschows gamle industriområde er allerede delt opp. En følge av det er at de enkelte bygninger ikke har naboer som kan klage fordi TF er nabo til seg selv. Her spiller det ingen rolle fra eller til om det deles eller føyes til. Bestemmelsen er meningsløs og legger en begrensning på grunneier som ikke kan begrunnes fornuftmessig. Vi skjønner den i hvert fall ikke. Betegnelsen kulturmiljø bør fjernes. Den har ingen hjemmel i lovverket og benyttes i slik sammenheng bare ved kulturmiljøfredning. Hele denne bestemmelsen er tøvete og gir overhodet ingen fornuftig mening slik den fremstår. Vi har tidligere etterlyst en begrunnelse for bruken av begrepet og ikke fått svar. Vi regner ikke med å få svar og gir opp.

9.3 retningslinjer: vedlikehold og istandsetting skal skje med tradisjonelle materialer og metoder i tråd med bygningens egenart.....

Setningens første ledd er grei. Men hva blir konsekvensen av neste ledd: tradisjonelle .. metoder i tråd med...? Skal man forby bruk av elektrisk høvel? Eller spikerpistol? Dette er misforstått og vitner om manglende forståelse for hva restaurering er i virkelighetens verden. Skal det være fornuft i en slik bestemmelse bør den gå konkret inn på materialenes egenart, høvlet overflate etc. Man kan ikke og bør ikke regulere arbeidsmetoden på et så stort område hvor det ikke ville gi noen mening å gjøre det. Eneste resultatet ville være sinte grunneiere og sinte snekkere – som neppe vil overbevises om at bevaringsregulering er forenlig med fornuft. Bestemmelsen er dessuten vanskelig å forstå for folk flest.

9.4 tilbygg og påbygg kan tillates dersom det ikke strider imot målsettingene i denne planen. Størrelse, proporsjoner og utseende skal harmonere med den bevaringsverdige bebyggelsen.

Her bør det endres til ”underordne seg den bevaringsverdige bebyggelsen”. Uten den endringen blir bestemmelsen meningsløs da den ikke sier noe om det tilføyde volumet. Det vil forekomme like mange meninger om hva slags volum som harmonerer som det er mennesker. Begrepet ”underordne seg” er vesentlig å bruke i denne sammenhengen.

9c retningslinje: verandaer, balkonger, altaner og terrasser over bakkenivå skal unngås i bevaringsområder. Mindre balkonger og verandaer kan brukes dersom de tilpasses bygningskroppen

Denne retningslinjen vil medføre ødeleggende tiltak i bevaringsområder. Det er bygningens karakter som skal ivaretas gjennom en bevaringsplan. Denne retningslinjen er generell og hensynstar ikke karakteren. Må utgå. Dagens praksis med å være mer liberale med å tillate inngrep mot bakgårder og fasader som ikke vender mot offentlige rom, er tilstrekkelig til å ivareta ønsket om å imøtekomme ønsker fra tiltakshavere.

9.4 retningslinje: oppbygging av fasade, valg av vinduer, dører og detaljering bør gis et moderne formuttrykk

Selv om dette bare er en retningslinje og inneholder ordet ”bør” må den endres. Ordet bør og at det er en retningslinje innebærer at kommunen i enhver byggesak vil pukke på at tiltakshaver skal føye seg etter denne retningslinjen. Mange tiltakshavere vil føye seg for å unngå komplikasjoner av byggesaken, selv om de med full rett kan og kanskje bør, motsette

seg et slikt krav. Kravet er svært lite sensitivt og vitner om manglende erfaring med praktisk kulturminnevern. I praksis vil bevaringsområder uthules og endre karakter over noe tid. Meningen med bevaringsplaner er å bevare et historisk særpreg. Det er formålet, ikke å innføre nye moderne estetiske prinsipper. Denne retningslinjen må fjernes. Den er dessuten svært konfliktskapende fordi den strider grunneleggende mot mange menneskers naturlige oppfatning av hvordan historiske områder bør være. Dvs tradisjonelle i fornuttrykket. Det betyr ikke at det bør nektes å benytte moderne fornuttrykk dersom det underordner seg hovedformålet.

9.5 I den tradisjonelle trehusbebyggelsen tillates ikke fremspringende balkonger over offentlige gater eller plasser.

Vi har litt problem med å se hensikten med denne bestemmelsen. Bevaringsregulert bebyggelse bør ikke få verken balkonger eller annet om det strider mot bygningens karakter. Dersom det er historisk belegg for balkong bør det tillates. Dersom bestemmelsen tar sikte på å sikre noe, bør det fremgå hva som ønskes ivaretatt.

9f retningslinje: Eventuell tilbakeføring forutsettes gjort på et sikkert dokumentert grunnlag, og bare dersom.....

Her må det tilføyes at tilbakeføring kan gjøres etter historisk parallell, dersom annen dokumentasjon ikke lar seg fremskaffe. Bør stilles krav til grunnlagsmaterialets relevans. Svært mange, om ikke de fleste, bevaringsregulerte hus i Larvik er for lengst ribbet for originale eller svært gamle detaljer. Slik retningslinjen står vil den blokkere for ønskelige tilbakeføringer.

9.6 Nye bygninger skal harmonere med den bevaringsverdige bebyggelsen i dimensjon, høyde, volum, form og materiale.

I utgangspunktet skal det ikke nybygges i bevaringsregulerte områder. Dersom det skal gjøres, må det være som tilbakeføring av en historisk situasjon eller gjøres underordnet eksisterende bevaringsverdig bebyggelse. Det må tydelig fremgå at ny bebyggelse skal underordnes det historiske overleverte.

9.6 Bakgårdsbebyggelse skal ha mindre volum enn bygninger mot gaten.....

Meningsløs bestemmelse. Historisk dokumentasjon bør være retningsgivende, ikke hva en eller annen byråkrat mener om saken ut fra åpenbart mangelfullt bakgrunnsmateriale. Bakgårdsbebyggelse har av og til vært av samme eller større volum enn hovedbygningen. Igjen bør det tas utgangspunkt i historisk dokumentasjon i den enkelte sak, ikke syning.

9.10 Det er ikke tillatt inngrep i vedtaksfredede bygninger

Denne må utgå. Naturligvis er det tillatt med inngrep i vedtaksfredede bygninger dersom det gis dispensasjon fra Riksantikvaren. Denne bestemmelsen innebærer i praksis at en dispensasjon fra Riksantikvaren blokkeres etterpå av denne kommunale bestemmelsen. Dvs kommunen har funnet en måte å tilsidesette Riksantikvarens faglige kompetanse. Et fredet hus hvor eier søker om å legge inn toalett vil nektes det av kommunen, dersom bestemmelsen vedtas. Bestemmelsen er rett og slett tøvete.

9.20 Strukturen med patrisierhusene liggende på rekke og bakenforliggende hager skal opprettholdes (spesielt nr. 44 – 52). Bygninger og anlegg med antikvarisk verdi skal bevares og tillates ikke revet. Nye bygninger skal i dimensjon, volum og utforming passe til den bevaringsverdige bebyggelsen. Bygningene i Storgaten 44 – 52 skal fortsatt dominere sjøfronten.

Hele Storgatebuen bør dominere sjøfronten. Amfi formen er Larviks viktigste topografiske og historiske særtrekk nummer en. Typisk at dette topografiske særtrekket nektes oppfattet fordi det underminerer havnefrontutbyggingen som byråkratene ønsker men som kommunestyret aldri har bestilt.

9.29 Jugendhus i mur skal bevares og søkes tilbakeført til opprinnelig tilstand.

Det er vel og bra med bevaringsbestemmelser, men det bør lages en reguleringsplan som ivaretar dette. Slike bestemmelser gjennom kommuneplan ivaretar ikke innbyggernes rettsikkerhet. Bruk båndlegging.

9.32 Bygninger med antikvarisk verdi skal bevares og tillates ikke revet. Eksteriøret tillates ikke endret.

Samme som over, men vi synes det er vel drøyt å ikke legge inn mulighet for tilbakeføring og mindre påbygg som ikke reduserer bygningenes opprinnelige karakter.

Byggehøyder og volumer

Fortidsminneforeningen mener at de følgende områdene har alt for store byggehøyder og for store volumer. Til dels er det snakk om bevaringsområder hvor nye større byggetiltak i utgangspunktet ikke bør tillates uten etter omregulering og grundig historisk gjennomgang. Byggehøyder og volumer bør avklares gjennom reguleringsplan. Denne listen er ufullstendig fra vår side.

Kvartal 43 – Hammerdalen valseverk etc. TU 100 - MH 10m

Kvartal 44 – Øvre verksgård, TU 70 – MH 12m

Kvartal 52 – Langesgt 4-6, TU 125 – MH 8m

Kvartal 54 – Langesgt nedre, TU 150 – MH 8m

Kvartal 55 – Treschows kontor, TU 100 – MH 12m

Kvartal 45, 48, 50 Saggården langs Farris, TU 200 til 250 – MH 12 til 15m

Kvartal 45, 47, 49, 57, 59, TU 250 – MH 15m

Kvartal 39 Grand etc, TU 350 . MH 15m

Kvartal 60 Drosjene, TU 300 – MH 12m

Kvartal 42 Steinane, TU 150 – MH 12m

Kvartal 41 Steinane?, TU 200 – MH 12m

Kvartal 27 Odberg kvartalet, TU 150 – MH 12m

Sammendrag, andre momenter og konklusjon

Slik vi leser Larvik kommunes planforslag, mener kommunen at den har presentert en plan som kan gis juridisk bindende virkning som kommuneplanens arealdel. Mangelen på samsvar mellom kart og bestemmelser underminerer planens rettsvirkning. Det samme gjør enkelte krav vi mener ikke kan hjemles i en slik plan.

Sentrale bestemmelser er uten samsvar med kartet og begrepsbruken samsvarer ikke med krav til klarhet og konsistens. Slik sett tilfredsstillende ikke planforslaget kravet til enkel og forståelig planfremstilling. Uansett har innbyggerne og politikerne krav på et forståelig og sammenhengende planforslag. Vi tror ikke noen politikere i Larvik egentlig forstår denne planen. Området som dekkes er rett og slett for stort til at det er mulig å gi detaljeringsgraden snev av fornuft. Dette gjenspeiles vedr. Yttersø gård og Hovland gård som har fått blandet sentrumsformål. Konsekvensen er imidlertid at begge må ha publikumsrettede tilbud i første etasje. Den er jo litt absurd, men skyldes ,tror vi, at det i praksis er umulig å kvalitetssikre bruken av

de mange formålene og bestemmelsene på et så stort område. Tatt i betraktning at dette er en plan som er tenkt å være juridisk bindende, fremstår dette eksemplet som skremmende.

Vi har ikke gått inn på byggehøyder og volumer med tanke på forholdet til tilfredsstillende uterom, grøntarealer etc. Vi bare observerer at byplanleggerne legger opp til så voldsomme utbyggingsønsker at felles verdier nødvendigvis må bli skadelidende. Dersom innbyggernes trivsel ønskes satt i høysetet, er ikke dette planforslaget noe å satse på. Vi stiller oss undrende til at grensen for sentrum er trukket i Langesgate. Hammerdalen er en del av Langestrand. Grensen for sentrum burde trekkes ved Lilleelven, der den gamle grensen mellom verket og byen gikk i praksis. Planen legger opp til en urbanistisk forsøpling av bevaringsverdige områder som ikke er akseptabel. Vi forstår det slik at denne urbaniseringen ønskes lagt helt bort til Langesgate og det motsetter vi oss.

Kulturminnedelen inneholder bestemmelser som antagelig er lånt direkte fra andre kommuners planer, uten kritisk gjennomgang av innholdet og konsekvensen i hver enkelt bestemmelse. Vi er svært nysgjerrige på hvordan planleggerne forestiller seg å opprette en parklignende struktur som markerer sammenhengen mellom Herregården og fjorden. Vi har vanskelig for å se hvordan en slik oppgave kan løses i dette gjenbygde området. Mulig en slik struktur ville kunne oppleves fra luften, men inntil videre fremstår forslaget som typisk for mange av planforslagets luftige men umulige ambisjoner. Isteden kunne kulturminnedelen konsentrert seg om mer realistiske oppgaver som å få orden på registreringen av bevaringsverdige bygninger. Kartet Byform-bebyggelse virker litt tilfeldig og helt opplagte objekter langs Dronningens gate og andre steder på Torstrand er utelatt.

Hva gjelder planens hovedgrep om byen, kjennetegnes denne av byggehøyder og volumer som ikke kjenner samhörighet med byens historie, struktur og karakter. Det er fremført mye om det siste i form av svada, uten at det har fått gjennomslag i planen på en måte som gir praktisk konsekvens. Det er betegnende for kulturminnefagligheten bak planforslaget at et abstrakt begrep som "akser" er tillagt vekt, mens en konkret ting som historisk gatestruktur ikke er berørt og forkludres gjennom planforslaget. I en topografisk amfiby som Larvik er det nettopp gatestrukturen som får sterk historisk betydning fremfor den ideale og barokke aksetenkningen. At denne fagligheten gjennom planforslagets del for fremme ønsker, ber om grønt lys til å utgi bok om temaet med kommunale midler, finner vi oppsiktsvekkende. I det hele tatt bør man passe seg for å vedta arbeidsplaner og lignende, hvis reelle formål er å holde en del byråkrater med interessante arbeidsoppgaver og gi det kommunale byråkratiet tolkningsmonopol på en vanskelig fattbar plan.

Vi oppfatter planen i første rekke som en slagplan for urbanistisk omforming av Larvik, men uten at de menneskelige humanistiske og overleverte historiske kvaliteter er satt i høysetet.

For styret i Vestfold avdeling av Fortidsminneforeningen

Sign.

Dyveke Bast
Leder

Ragnar Kristensen
styremedlem